

فرهیختگان یکی دوروزی هست که ماجرای چالش میان رحمانی، وزیر معزول صمت، رئیس جمهور و نمایندگان مجلس در رسانه‌ها مطرح شده و اخبار و تحلیل‌های مختلفی در خصوص آن همچنان درحال انتشار است. ابوالفضل ابوترابی، یکی از اعضای کمیسیون حقوقی مجلس به «فرهیختگان» می‌گوید که مساله منتشرشده در نامه روز دوشنبه رضا رحمانی صحت دارد و او بهای عدم تلاش برای لابی در میان نمایندگان را پرداخت کرده و این مقاومت باعث عزل او شده است، درحالی که پیش از این نیز معاون حقوقی وی یعنی سیدشریف حسینی به همین علت یعنی تلاش نکردن برای اجرای خواسته رئیس جمهور درخصوص رایزنی با نمایندگان مجلس به منظور تفکیک وزارت صمت قربانی و از کار بیکار شده بود.

بر اساس نامه‌ای که وزیر معزول منتشر کرده و اخباری که از نمایندگان مجلس به گوش می‌رسد، واقعیت امر مربوط به خواسته رئیس جمهور از رحمانی برای لابی بین نماینده‌ها و استفاده از ظرفیت نمایندگان آذری زبان برای تشکیل وزارت بازرگانی بوده است؛ اتفاقی که با مخالفت رحمانی به سرانجام نمی‌رسد و در واقع لابی و رایزنی میان نمایندگان برای رای به تفکیک وزارت صمت از اساس صورت نمی‌گیرد.

ایبن ماجرا صرف‌نظر از اینکه حق یا کدام طرف است و اصلا کدام یک از روایت‌ها اصالت بیشتری دارد، در بستری اتفاق افتاده که سال‌های سال است از موضوعات مهم، داغ و همیشگی مجلس به حساب می‌آید. موضوع لابی در مجلس و این بار با مصداق لابی دولت با نمایندگان همیشه ازجمله موضوعاتی بوده که موافقان و مخالفان زیادی داشته و البته همواره در بیرون از مجلس و ازسوی بسیاری از فعالان سیاسی به‌عنوان یک مسیر ایجاد فساد شناخته شده است. لابی یا همان مذاکرات و رایزنی‌های پنهان اساسا یکی از رایج‌ترین مسیرهای ارتباط دولت و مجلس نه در ایران که در همه کشورهای جهان به حساب می‌آید.

لابی، رایزنی و ماجرای وکیل الدوله‌ها!

برخی افراد این رایزنی‌ها را یک امر طبیعی و عادی توصیف می‌کنند و می‌گویند این هم‌بخش لاینفک کنش سیاسی دولت و نمایندگان مجلس است و نمی‌توان بدون آن از قالب‌های خشک قانونی و فرآیند پیچیده حقوقی و پروکراتیک گذر کرد و به اصطلاح در زمانی کوتاه‌تر به هدف رسید. برای مثال یکی از مدیران مجلس که سابقه سال‌ها حضور در پارلمان را دارد، در گفت‌وگو با «فرهیختگان» لابی را امری عادی و معمول می‌داند و ابراز می‌کند که همه دولت‌ها برای پیشبرد اهدافشان لازم می‌دانند که نمایندگان را برای رای به لوایح ارسالی یا طرح‌هایی که فعالیت دولت‌اتسهیل می‌کند قانع کنند و این هم‌ امری مذموم و ناپسند نیست و تنها زمانی که پای درخواست‌های غیرمعمول به‌میان می‌آید مورد آزای انجام آن رقم و مبالغ مختلف طلب‌بارانه می‌شود، مساله لابی و رایزنی منحرف شده و تولید فساد می‌کند.

درمقابل لابی‌هایی هم معتقدند چنین مسیرهایی حتما با مفاسد مختلف همراه خواهد بود؛ زمانی که مذاکرات محرمانه می‌شود، زمینه برای فساد فراهم می‌آید. این دست افراد اظهار می‌کنند که اگر قوانین، قوانین درستی است و دولت هم براساس قانون رفتار می‌کند، قاعدتا باید هم در فرصت مقتضی برای یک امر اقدام کند و هم آن قدر ادله پارلمان‌پسند داشته باشد تا نه در پیچ‌و‌وابیج‌های حقوقی گیر کند و نه در کمیسیون‌های تخصصی مجلس. علاوهبر این، اگر هم جایی نیاز به فوریت یا مصلحت خاص دیگری هست، قانون‌ران‌را باز گذاشته و مشکلی پیش نخواهد آمد. ابوالفضل ابوترابی در این زمینه به «فرهیختگان» می‌گوید: «رایزنی با نمایندگان مجلس یک چیز است و تبدیل نمایندگان به وکیل الدوله چیز دیگر. اعضای پارلمان نمایندگان مردم

محمدجواد جمالی، عضو هیات نظارت بر نمایندگان در گفت‌وگو با «فرهیختگان»: «سرکردگان لابی» در مجلس دهم به شدت فعال بودند تا زمانی که از آنها شکایت نشود هیات نظارت حق ورود ندارد

محمدجواد جمالی نویندانی، نماینده مردم فسا و عضو هیات نظارت بر نمایندگان در مجلس در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره نوع یافت و چارچوب‌های لابی‌گری در مجلس و نقش هیات نظارت بر این رفتارها، اظهار داشت: «قطعا در همه مجالس چنین امری وجود دارد، اما گاهی لابی‌گری یک‌وجه مثبت دارد که افراد درمورد طرح و لایحه خود مخاطب را از نظر قانونی توجیه می‌کنند و گاهی بعد منفی و مخرب هم دارد.»

ممکن است بخشی از رای نمایندگان به وزارت رحمانی به‌خاطر مسائل قومیتی بوده باشد

عضو هیات نظارت بر نمایندگان در مجلس ادامه داد: «گاهی ممکن است یک قانونی به نفع یا به ضرر عده‌ای باشد و همه آنها به میدان بیایند و برای پیشبرد مقاصد خود قول و وعده بدهند؛ البته درباره وزارت آقای رحمانی بنده از مخالفان وی بودم، اما به‌خاطر برخی مسائل قومیتی رای خوبی آورد.»

«سرکرده لابی‌گری»‌ها در مجلس چه کسانی هستند

وی اضافه کرد: «گاهی شرایطی وجود دارد که برای قومیت یک وزیر که قرار است از مجلس رای بگیرد، برای اولابی می‌کنند و حتی کسانی که «سرکرده لابی‌گری» در مجلس هستند برای انجام این کار قول‌هایی گرفته‌اند. جمالی نویندانی ادامه داد: «این امر در کمیسیون‌ها نیز وجود دارد، مثلا فردی در کمیسیون عمران یا برنامه‌بوده‌جست است به سبک خودش لابی‌گری می‌کند.»
مجلس وی درباره نقش هیات نظارت بر رفتار نمایندگان برای برخورد با لابی‌گری‌های منفی اظهار داشت: «مجلس دهم کاری کرد که قانون هیات نظارت بر رفتار نمایندگان از پستیو مجلس بیرون بیاید، چراکه قانون آن در انتهای مجلس هشتم تصویب شد -هرچند فعال نبود- اما در مجلس دهم فعالیت منظمی دارد.»

ضعف هیات نظارت نمایندگان بر رفتار سرکرده‌های لابی

جمالی نویندانی درخصوص نوع فعالیت «سرکردگان لابی» در مجلس و اقدام هیات نظارت برای برخورد با آنها، گفت: «متاسفانه در قانون نیامده است که هیات نظارت می‌تواند مستقیما به این مسائل ورود کند، مگر اینکه شکایتی به قوه قضائیه رفته باشد و آنها از ما بخواهند نظر بدهییم یا شکایت‌های مستقیم از افراد حقیقی یا حقوقی وجود داشته باشد.»
عضو هیات نظارت بر رفتار نمایندگان این خلأ قانونی را یکی از ضعف‌های قانون نظارت بر رفتار نمایندگان دانست و گفت: «امیدوارم مجلس یازدهم بتواند این موضوع را ترمیم کند و برای رسیدگی به ایرادها و مشکلاتی که به‌صورت واضح در مجلس وجود دارد، وارد صحنه شود.»
وی در پاسخ به این سوال که چه ضمانات اجرایی‌ای برای تصمیمات هیات نظارت وجود دارد، تاکید کرد: «ضمانت اجرایی این هیات بسیار کم است و حتی نمی‌تواند فراتر از قانونی که برای آن نوشته شده، عمل کند. در آن قانون حقوق‌آنان می‌گفتند بدون داشتن شکایت و گزارش نمی‌توان ورود کرد که این ایراد کلی است و در محدوده‌های ضعیفی مانند تذکر کتبی، تذکر شفاهی یا اعلام موضوع در جلسات علنی یا غیرعلنی مجلس می‌توان واکنش نشان داد، اما اگر مسائل مالی اتفاق افتاده بود گزارش به شورای نگهبان فرستاده می‌شود.»
جمالی نویندانی درباره لابی‌گری‌های اخیر برخی نمایندگان نیز گفت: «شکایتی در این مورد نیامده بود، ولی همه به‌طور مشخص در مجلس می‌دانند چه کسی لابی منفی انجام می‌دهد.»
این نماینده تصریح کرد: «متاسفانه در برخی موارد توافقاتی برای گرفتن پست ریاست یک کمیسیون یا وزارتخانه به‌شکل غیررسمی صورت می‌گیرد که البته تنها بعضی از نمایندگان چنین رفتاری داشته‌اند و این امر فراگیر نیست.»

به بهانه نامه اخیر وزیر برکنار شده صمت، قدرت لابی در مجلس دهم را بررسی کردیم

لابیست‌ها در مجلس یازدهم اقلیت می‌شوند؟

هستند و زمانی که در مقابل یک وعده به‌جای منافع مردم منافع دولت را پیگیری می‌کنند، در واقع وظایف اصلی خود را که برای آن قسم خورده‌اند، کنار می‌گذارند.»

استیضاح‌هایی که به نتیجه نمی‌رسند!

یکی دیگر از نمایندگان مجلس به «فرهیختگان» می‌گوید: «وکیل الدوله همان‌هایی هستند که روز قبل از استیضاح یک وزیر با حضور در دفتر وی و در قالب تخصص چندصد میلیون یا چند میلیارد برای حوزه انتخابیه مخالف استیضاح و حتی ممکن است در مواردی با پس گرفتن امضای خود استیضاح و یا سوال و یا مواردی از این دست را از نصاب بپندارند و نگذارند اقدام پارلمان به نتیجه برسد.»

پیش از این عبدالرضا عزیزی، از نمایندگان مجلس قبل در گفت‌وگویی درخصوص استیضاح عباس آخوندی، وزیر سابق راه و شهرسازی گفته بود که وی نمایندگان مجلس را شب قبل از استیضاح به دفتر خود دعوت کرده بود؛ استیضاحی که البته فردای آن روز رای نیابرد. ناگفته‌نماند استیضاح عباس آخوندی سه‌بار در مجلس طرح شد و به صحن علنی هم آمد، اما هنگام رای‌گیری استیضاح رای نیابرد و آخوندی در جایگاه خود ایفا شد.

دیگر مصداق این ماجرا مربوط به مناسباتی است که بین افراد اثرگذار در مجلس و برخی دولتی‌ها وجود دارد، مثال آن همین چیزی است که چندروز پیش علی مطهری در صحن علنی مطرح کرد و از رفتار علی لاریجانی، رئیس مجلس انتقاد کرد.
فحوا ای اظهارات وی به استیضاح وزیر کشور برمی‌گردد که تاکنون چندبار طرح استیضاح وی به‌دلیل موضوعات مختلف در صحن مجلس مطرح شده اما چون علی لاریجانی در این خصوص نظر مساعدی نداشته، این مساله به نتیجه نرسیده است. در این مورد باید به این مساله هم اشاره کرد که در همه این سال‌ها شائبه معرفی

سیاست

www.fdn.ir

www.fdn.ir

www.fdn.ir

www.fdn.ir

مساجد حوزه‌های انتخابی میان نمایندگان توزیع شده است؛ خبری که مثل بمب در فضای سیاسی و رسانه‌ای کشور صدا کرد.

در این باره البته در دوران اخیر هم اخبار زیادی منتشر شده است. برای مثال، چندی پیش یکی از اعضای کمیسیون امنیت ملی از دعوت به‌شام جمعی از نمایندگان توسط نویخت‌سخنگوی دولت خبر داده و گفته‌بود: «این دعوت‌نامه به‌نام حزب‌اعتدال و توسعه انجام شده، اما محل شام، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی است.» سیدحسین نقوی حسینی، نماینده ورامین در مجلس دهم در آستانه استیضاح سه‌وزیر دولت در سال ۹۶ افشا کرده بود که محمدباقر نوخت، سخنگوی دولت و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، برخی از نمایندگان ازجمله امضا کنندگان استیضاح سه‌وزیر را به شام دعوت کرده است. او گفته بود: «اینکه در آستانه استیضاح سه‌وزیر، سخنگوی دولت برخی از نمایندگان ازجمله امضا کنندگان استیضاح را به‌شام امشب دعوت کند، جای سوال دارد و این موضوع به ذهن متبادر می‌شود که شاید بده‌وستانی صورت گیرد.»

همیشه پای پول در میان نیست

باوجود اینکه سعید باستانی، عضو کمیسیون صنایع ومعادن مجلس چندی پیش از پرنده‌ای پرده برداشته بود که طی آن اعطای امتیاز بهره‌برداری از برخی معادن وجه‌المصلحه برخی قراردادهای نانووشته است یا برخی از ماجرای تخلف خودروبی دو نماینده مجلس و اساسا از دخالت برخی نمایندگان در واردات و صادرات و گرفتن ارزهای سنگین دولتی خبر داده‌اند، باید بگوییم که همیشه پای پول در میان نیست و گاهی مراودات سیاسی و ائتلاف‌ها هستند که نتیجه یک همراهی خواهند بود.

زمانی که فردی در انتخابات ریاست‌جمهوری پیروز می‌شود و دولتی تازه‌تاسیس کار را به‌دست می‌گیرد، این دولت دارای یک محبوبیت و به‌اصطلاح هم‌ومونی است و نمایندگانی که نمی‌خواهند از منافع این محبوبیت جانمانند، ترجیح می‌دهند همراهی با دولت را برگزینند و هرطور شده، به دولت کمک کنند، شاید بعدا بتوانند از مواهب این همراهی در دوران محویت و پیش بودن حرف دولت استفاده کنند. ماجرای نماینده‌ای که در دوران بررسی برجام به عباس عراقچی چشمک می‌زد را برخی ازجمله همین همراهی‌های عنوان می‌کردند، چرا که در مجلس نهم با همراهی جمعی از همین نمایندگان توافق هسته‌ای ظرف ۲۰ دقیقه در مجلس به تصویب رسید و بعدا همان نماینده‌ای که از جریان اسولگرایی رانده شده بود، با حضور در لیست امید آن هم در تهران، ضوی از ائتلاف دولت و اصلاح‌طلبان شد و توانست برای یک دوره دیگر به مجلس راه یابد.

نمایندگانی که سهم خود را پس از پایان دوره می‌گیرند

امروز که در روزهای پایانی دوره دهم مجلس هستیم، خبرهایی منتشر می‌شود که نشان می‌دهد نوع دیگری از مناسبات دولت با برخی نمایندگان مجلس در این دوره شکل گرفته است؛ اخباری که وقتی شنیده‌می‌شود، ناخودآگاه برخی گروه‌های ذهنی درخصوص رفتار نمایندگان در ایامی نه‌چندان دور راز با می‌کند. برخی اخبار حکایت از این دارد که عده‌ای از نمایندگان مجلس که از مدت‌ها قبل بار خود را بسته‌اند، حالا با فرارسیدن روزهای پایانی مجلس آماده حضور در سمت جدید خود می‌شوند. شایع شده برخی از این نمایندگان سفیر خواهند شد، برخی معاون وزیر، برخی مدیر و عضو هیات‌مدیره هلدینگ‌های بزرگ و برخی هم... برای مثال، خبرنگار رای‌های روزهای اخیر از موج حضور برخی نمایندگان در وزارت نفت خبر داده و طبق آن از مناسبات پیشین نمایندگان رازگشایی کرده‌اند.

احمد توکل‌ی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

مجلس جای لابی است

نه معامله وزرا و نمایندگان بر سر منافع مردم

احمد توکل‌ی، رئیس سازمان دیده‌بان شفافیت و عدالت و نماینده سابق مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص عزل وزیر صمت و افشاگری رحمانی درباره اصرار دولت به لابی با مجلس برای رای آوردن لایحه وزارت بازرگانی و چارچوب لابی‌گری در مجلس اظهار داشت: «مجلس جای لابی است و در تمام مجالس دنیا، اقدام عقلانی این است که افراد و نمایندگان در جهت تأمین اهداف و درخواست‌های خود با برخی نمایندگان مذاکره و مباحثه کنند.»

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در عین حال ادامه داد: «نکته مهم در این زمینه آن امری است که مدنظر دارند؛ البته مجلس محل پخت‌وپز است و مهم این است که چه کسی چه چیزی را می‌پزد، لذا ممکن است برای یک هدفی در راهرو و کمیسیون با سایر نمایندگان صحبت کنند که این بد نیست.»
وی تصریح کرد: «در واقع تعجی ندارد برای اینکه امری رای بیاورد مباحثه و مذاکره کنند اما اگر بگویند وعده بدهید تا ما به رای دهند، دروغ‌گویی، فریب و اغواست.»
توکل‌ی با بیان اینکه بنده دولت را برای اینکه درصدد بوده تا برای رای آوردن وزارت بازرگانی با نمایندگان مباحثه و مذاکره کند، ملامت نمی‌کنم، افزود: «اگر در این زمینه به سمت‌وسویی بروند که بگویند اگر ایسن لایحه را تایید نکنید، فلان اقدام را نیز انجام نمی‌دهیم، معامله بر سر مسائل مردم محسوب می‌شود و پسندیده نیست.»

نبیاید در گفت‌وگو خیانت کرد

نماینده سابق مردم تهران در مجلس درباره افشاگری وزیر معزول و تاکید دولت برای لابی با نمایندگان آذری‌زبان که گسل‌های قومیتی را فعال می‌کند، گفت: «اگر مجلس چیزی را تبلیغ کند، باید شفاف باشد؛ آنها سعی داشتند از این امور برای نزدیک شدن به باب گفت‌وگو استفاده کنند اما نباید در گفت‌وگو خیانت کرد.»
وی با ذکر مثالی تصریح کرد: «اینکه به وزیر بگویند با مازندران‌ها صحبت کنید، اشکالی ندارد چراکه همه اینها روش‌هایی است که در مجلس مرسوم و طبیعی است اما اشکال کار در مخفی کردن محتوا و عدم شفافیت و پنهان کاری است.»

ساختار دولت واردات گراست و تشکیل وزارت بازرگانی هم اشتباه بود

توکل‌ی درباره نقش مافیای واردات برای اصرار به مجلس در تصویب لایحه تشکیل وزارت بازرگانی خاطرنشان کرد: «بنده از ابتدا با این امر مخالف بودم چون معتمد ساختار دولتی واردات گراست و بازرگانی بر صنعت سوار می‌شود و نمی‌تواند امکانات را در خدمت صنعت آورده و موفق شود.»
وی افزود: «وزارت بازرگانی هم مسئول تولید و هم مسئول تأمین بود و باید در این خصوص پاسخگو باشد چراکه هر وقت کم می‌آورد سراغ واردات می‌رود، درحالی‌که این دو اگر جدا باشند مسائل بهتر تأمین می‌شود.»

دولت باید تشکیل وزارت بازرگانی را در ابتدای دوره خود دنبال می‌کرد

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام تاکید کرد: «دولت در ماه‌های پایانی خود به‌سر می‌برد و چرا به دنبال تغییر در ساختار است در حالی که باید این کار را در شروع دوره ابتدایی خود دنبال می‌کرد.»

در توزیع مناصب هم دچار فساد هستیم

وی همچنین درباره مناصب نمایندگان پس از مجلس و حضور در وزارتخانه‌هایی همچون نفت از طریق لابی‌گری با وزرا در زمان خدمت گفت: «متاسفانه همان‌طور که ما در توزیع ثروت فساد داریم، در توزیع مناصب هم دچار فساد هستیم که این قابل قبول نیست.»